

O zítřejších starostech, jež nezkazí dnešní radost

text: Mt 6,19-34

j+s 1.3.2015

čtení: Ž 39,5-8; 25,3-8

písně: zpěvník Svítá: 90, 148, 23, 21, 184

Vpotu tváře budeš jíst chleba a nadřeš se na něj, říká Bůh na začátku bible mužovi. A žena vyslechla, že to bude trápení, přivádět na svět děti a pak se o ně starat. Takhle je to nám lidem dáno: můžeme si snít o ráji, kde snad prý není dřina ani trápení, a žijeme přitom na zemi, kde o jedno ani o druhé není nouze.

Tak to je, co svět světem stojí, a vždycky bude. A do toho přišel Ježíš a řekl: "Nestarejte se, co bude zítra..." Adam s Evou o tom přemítají a pak opáčí: "A co ten chleba? A co bude dál s dětmi?" Ona ta Ježíšova věta zní na první poslech jako pobídka k lehkomyšlnosti – ale není: netvrdí, že zítřek bude bezstarostný a snadný. Starostí nepochybně přinese až až. Ale všechno má svůj čas a zítřejší starosti přijdou na řadu zítra. Dnes je na ně zbytečně brzy.

Aby to bylo srozumitelnější, připojil k tomu Ježíš příklad: ptáky a kytky. Na ně se podívejte, dělají to dobře.

Tak se podívali a uviděli, že nebeské ptactvo se taky docela nadře a nalítá, aby se uživilo, a co teprve, když krmí mláďata! Ale zatím jsme u ptáků nevypozorovali, že by přitom propadli sebelítosti a chmurám a zoufali si, co bude zítra. To dělá nejspíš jen našinec, co si říkáme homo sapiens sapiens (česky člověk moudrý moudrý): člověka dělá člověkem mimo jiné to, že se dokáže podívat dopředu a myslet na budoucnost. To je dobře, to dělat musíme a máme, jen by to chtělo dívat se dopředu dost, až kam nedohlédneme (což je ta potíže), až k Božímu cíli. Anebo se dívat aspoň tam, kam dohlédneme, ale nezaškobrtnout o trable, které třeba zítra přijdou a budou překážet, a neulpět na nich pohledem už napořád, jako by za nimi žádný obzor ani nebyl; jako by za ustaraným zítřkem nebylo ještě také Boží pozítří.

Ptáci se mají co ohánět, aby přežili. Jak to dělají polní kytky, to vlastně nevím. Zdá se mi, že je na práci moc neužije, ale možná by mě vyvedly z omylu, kdyby uměly mluvit. Jisté je, že jsou krásné a že nám je spolu s ptactvem dal Ježíš za vzor: nenervují se šestnáct hodin denně jak novodobí stachanovci, v jednom kuse s mobilem na uchu, štváni nelítostnými termíny, krůček od psychického zhroucení. Z ptáků a kytek si vezměte příklad, povídá Ježíš, ne z těch stachanovců v depresi.

Člověče, je ti dáno v potu tváře dít, abys získal chleba, říká se v bibli. Bez něj nepřežijeme; ale že by tím pádem byl chleba i smyslem našeho žití? Že bychom byli na světě kvůli němu? To sotva. Nežijeme přece kvůli jídlu a oděvu, je to naopak, jíme a odíváme se, abychom žili. Ptactvo nebeské nevlastní stodoly, sýpky ani trezory, ale že by jejich život kvůli tomu postrádal smysl, z toho je asi nikdo nepodezírá. Člověk zpravidla nějakou stodolu, sýpku nebo trezor má a mohou mu být užitečné – ale že by díky nim můj život získal lepší smysl než bez nich, to by bylo hodně pošetilé blouznění.

Nežijeme proto, abychom mohli naplňovat své lidské potřeby. Obráceně to je: naplňujeme je proto, abychom měli čas a chuť a energii na to, pro co dýcháme, co milujeme, na čem nám nejvíc záleží, pro koho žijeme, co od života čekáme a co je pro koho z nás nejdůležitější..

Někdo to nazve třeba štěstí, a někdo použije jiné slovo. Ježíš, když o tom mluvil, mimo jiné řekl: poklad. Neřekl, co by to mělo být (to nechal na nás), ale vyzval, abychom si životní cíl nevkládali do ničeho, oč člověka připraví zloději, zub času, mol, rez... A přidal poznámku o majetku: není na něm nic zlého, majetek může a má skvěle sloužit vám i lidem kolem vás – ale nesmí si vás omotat kolem prstu, nesmí se stát, že vy začnete sloužit jemu. To se rozumí, že se ta poznámka týká lidí bohatých i chudých, protože takřečený mamon vás dokáže spoutat žádostivostí, ať ho máte, nebo ne. A když to nastane, upozornil Ježíš, Bohu zůstane ve vašem životě a srdci jen vedlejší, ne-li slepá kolej.

Kdo se obejde bez Boha (v tomto textu takřečení pohané), ten se v jednom kuse po něčem shání. No tak ať shánějí, mají-li pocit, že jim to přinese naplnění. Vy se však sháněním nespokojujte: přece víte, že i kdybyste sehnali cokoli, neprodloužíte si tím život ani mu nezajistíte vyšší smysl. Vy koukejte hledat něco lepšího! Nejprve hledejte Boží kralování v lidském světě: a toho ostatního se vám dostane, ani nevíte jak. Vždyť vám Bůh dopřává hojnost toho, bez čeho se neobejdete, vodí vás na klidná místa a strojí vám stůl a naplňuje kalich rovnou před očima vašich protivníků – tak se nechtějte obejít bez jeho milosti. Tu hledejte nejprve a dopřejte ji druhým, jak to jen budete umět; a na ostatní dojde.

Šest dnů v potu tváře budeš užívat stresu, ale dne sedmého se zastav, dopřej si čas na Boží milost (která tě nenápadně provází i v těch ostatních dnech) a přemýšlej, proč to všechno a k čemu.

Ježíš k tomu přemýšlení nabídl za příklad kytky. Zítra odkvetou a vyhodíme je – ovšem kvůli tomu, co bude zítra, nepropadejme panice už dnes: i když ty kytky jednou vyhodíme, i tak si je přece pěstujeme a trháme a máme z nich radost. Asi je to s námi lidmi podobně: jsme tu jen na krátký čas, ale snad právě proto by měl život být pro radost. Mimo jiné i pro radost druhých, jako je tomu u těch kytek.

Před čtyřmi stoletími si k tomu zapsali překladatelé Bible kralické (což byli lidé, jež bych z lehkomyšlnosti nepodezíral) tuto poznámku: člověk má usilovat, aby teď, v přítomné chvíli, dobře bylo. Proč se trápit tím, co ještě nepřišlo, a kdož ví, přijde-li to vůbec?

Bůh se stará o kytky, o všechny tvory, samozřejmě i o vás, řekl Ježíš. Tak si na to udělejte čas, užijte si tu Boží péči a lásku a řekněte o ní ostatním, ať jí taky přijdou na chuť. Hledejte nejprve to, aby byl život lidem pro radost, pro takovou radost, co ji neohlodá zub času, rez, mol ani zloději. Zítřek s sebou přinese nové stresy (tak je budeme řešit), ale ten poklad, který vám Bůh dopřává, ten si jimi nenechejte zkazit.